

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอย่างยั่งยืนอำเภอนongงญาปล้องจังหวัดเพชรบุรี
Sustainable Community-Based Ecotourism Management in Nongyaplong
District, Phetchaburi Province.

ชจิตพงศ์ ป้องกัน¹

Kajitpong Phongkun¹

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอนongงญาปล้อง จังหวัดเพชรบุรี¹

Nong Ya Plong District Community Development Office, Phetchaburi Province¹

Retrieved 30-03-2025; Revised 19-04-2025; Accepted 25-04-2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ (1) เพื่อประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอย่างยั่งยืนอำเภอนongงญาปล้อง จังหวัดเพชรบุรี (2) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอย่างยั่งยืนอำเภอนongงญาปล้อง จังหวัดเพชรบุรีกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน (3) เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอย่างยั่งยืนอำเภอนongงญาปล้อง จังหวัดเพชรบุรี การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ชุมชนในอำเภอนongงญาปล้อง จังหวัดเพชรบุรี 400 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และสมการถดถอยเชิงพหุ ผลการวิจัย (1) ด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอย่างยั่งยืนอำเภอนongงญาปล้อง จังหวัดเพชรบุรี พบว่าอยู่ในระดับมาก (2) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอย่างยั่งยืนอำเภอนongงญาปล้อง จังหวัดเพชรบุรีกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน พบว่า เป็นเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (3) ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนสามารถพยากรณ์แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอย่างยั่งยืนอำเภอนongงญาปล้อง จังหวัดเพชรบุรีได้ร้อยละ 81.7 โดยมีปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์ ประกอบด้วย ภาวะผู้นำ การวางแผน การมีส่วนร่วมประเมินผล การมีส่วนร่วมตัดสินใจ

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การจัดการโดยชุมชน การพัฒนาที่ยั่งยืน อำเภอนongงญาปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

Abstract

The objectives of this research are (1) to assess the sustainable community-based ecotourism management in Nongyaplong District, Phetchaburi Province; (2) to explain the relationship between the sustainable community-based ecotourism management in

Nongyaplong District, Phetchaburi Province, and the factors affecting the community-based ecotourism management; and (3) to propose guidelines for sustainable community-based ecotourism management in Nongyaplong District, Phetchaburi Province. This study employs a quantitative research approach, with a sample of 400 people from the community in Nongyaplong District, Phetchaburi Province. Data were collected using a questionnaire, and the data were analyzed using statistics such as percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient, and multiple regression analysis. The research findings are as follows: (1) Regarding sustainable community-based ecotourism management in Nongyaplong District, Phetchaburi Province, it was found to be at a high level; (2) The relationship between sustainable community-based ecotourism management in Nongyaplong District, Phetchaburi Province, and the factors affecting community-based ecotourism management was positively significant at the 0.01 level; (3) The factors affecting community-based ecotourism management can predict the sustainable community-based ecotourism management in Nongyaplong District, Phetchaburi Province, at 81.7%, with the factors that had the greatest predictive power being leadership, planning, participation in evaluation, and participation in decision-making.

Keywords: Ecotourism, Community-Based Management, Sustainable Development, Nongyaplong District, Phetchaburi Province

บทนำ

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community – Based Tourism – CBT) เป็นเครื่องมือสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวเป็นแนวคิดที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกนำมาจัดการในชุมชนท้องถิ่น ตลอด 2 ทศวรรษที่ผ่านมา โดยรูปแบบของการจัดการโดยคนในชุมชน หรือเจ้าของพื้นที่ (Host Management) เช่น ประเทศญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นตัวอย่างของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญคือการมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ กระบวนการความร่วมมือ และความคิดสร้างสรรค์ในกลุ่มสังคม การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนขยายตัวอย่างรวดเร็วและในอนาคตมีแนวโน้มที่จะเติบโตขึ้นเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงภายในและภายนอกชุมชนมากขึ้น ทั้งนี้รูปแบบของการจัดการโดยชุมชนถูกคาดหวังว่าเป็นวิธีการจัดการท่องเที่ยวแบบหนึ่งที่มีศักยภาพ โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ และสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยวในตัวเอง (Okazaki, 2008) การที่จะให้ชุมชนดำเนินการท่องเที่ยวตามหลักการ

ดังกล่าวข้างต้น มีความจำเป็นที่จะต้องเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ในการจัดการ การท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันก็ต้องรณรงค์กับคนในสังคมให้เห็นความแตกต่างของการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับ การท่องเที่ยวทั่วไป กระตุ้นให้คนในสังคมเห็นความสำคัญและเป็นนักท่องเที่ยวที่สนใจการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ระหว่างเจ้าของบ้านกับผู้มาเยือน นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มการรับรู้และความเข้าใจในบทบาทของชุมชน ท้องถิ่น ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและเป็นการกำลังใจหรือสนับสนุนให้เกิดความต่อเนื่องในการทำงาน อนุรักษ์ทั้งด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยมีหลักการท่องเที่ยว โดยชุมชน ที่ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือใน การพัฒนาชุมชนมีหลักการดังนี้ ประกอบด้วย การที่ชุมชนเป็นเจ้าของโครงการมีส่วนร่วมในการกำหนด ทิศทางและตัดสินใจ ดำเนินการด้วยส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตเพื่อให้เกิด ความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม ขณะที่ยังคงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่นสามารถก่อให้เกิดการเรียนรู้ ระหว่างคนต่างวัฒนธรรมด้วยการเคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ส่งผลให้เกิด ผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนท้องถิ่น ทำให้มีการกระจายรายได้สู่สาธารณประโยชน์ของชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรีกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอำเภอหนองหญ้าปล้องจังหวัด เพชรบุรี

สมมติฐานการวิจัย

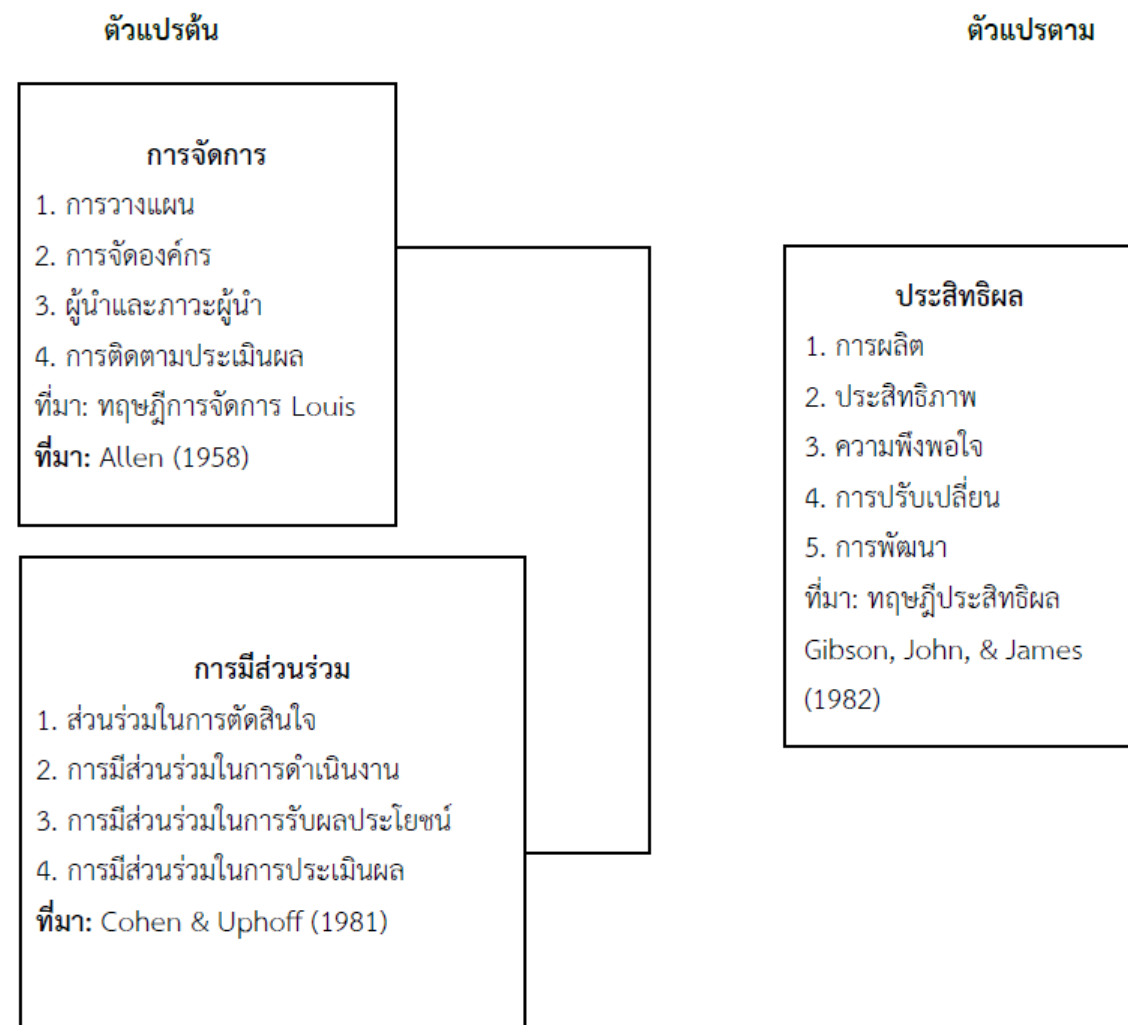
1. การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี อยู่ในระดับปานกลาง
2. ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอำเภอหนองหญ้าปล้องจังหวัดเพชรบุรี กับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนไม่เป็นเชิงบวก
3. ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนสามารถพยากรณ์และนำเสนอการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ได้ไม่เกินร้อยละสามสิบ

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดย ชุมชนด้วยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า ถึงแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหลายที่ได้คิดค้นและเรียบเรียงไว้เป็น ข้อมูลสำคัญ เพื่อประโยชน์ต่อกระบวนการดำเนินการศึกษาให้ชัดเจน เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น และเป็นไป ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยในครั้งนี้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวความคิด ทฤษฎี การทบทวนวรรณกรรม และ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอย่างยั่งยืนที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการจัดการของ Allen (1958) ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การจัดองค์การ 3) ผู้นำและภาวะผู้นำ 4) การควบคุมติดตามผลงาน ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎีของ Cohen & Uphoff (1981) ประกอบด้วย 1) การร่วมตัดสินใจ 2) การร่วมดำเนินการ 3) การร่วมรับผลประโยชน์ 4) การร่วมประเมินผล และแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอย่างยั่งยืน โดยประยุกต์จากทฤษฎีประสิทธิผลของ Gibson, John, & James (1982) ประกอบด้วย 1) การผลิต (Production) 2) ประสิทธิภาพ (Efficiency) 3) ความพึงพอใจ (Satisfaction) 4) การปรับเปลี่ยน (Adaptiveness) 5) การพัฒนา (Development)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่คนในชุมชนอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี 400 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และสมการถดถอยเชิงพหุ

ผลการวิจัย

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอย่างยั่งยืนอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.99 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากระดับค่าเฉลี่ยมากลงไปหาน้อยสุดตามเกณฑ์การประเมิน พบว่าด้านการปรับเปลี่ยนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.00 รองลงมาได้แก่ด้านประสิทธิภาพในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.87 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.86 ตามลำดับ

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอย่างยั่งยืนอำเภอหนองหญ้าปล้องจังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมด้านการมีส่วนร่วม ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.78 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากระดับค่าเฉลี่ยมากลงไปหาน้อยสุดตามเกณฑ์การประเมิน พบว่าด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมคิดตัดสินใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.82 รองลงมามีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.77 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.77 ตามลำดับ

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอย่างยั่งยืนอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมด้านการจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.83 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากระดับค่าเฉลี่ยมากลงไปหาน้อยสุดตามเกณฑ์การประเมิน พบว่า ด้านภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.95 รองลงมามีการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.83 และน้อยที่สุดได้แก่ ด้านการวางแผนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.79

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการทดสอบพบว่า การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอย่างยั่งยืนอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.99 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากระดับค่าเฉลี่ยมากลงไปหาน้อยสุดตามเกณฑ์การประเมิน พบว่าด้านการปรับเปลี่ยนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.00 รองลงมาได้แก่ด้านประสิทธิภาพในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.87 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.86 ตามลำดับ จึงปฏิเสธสมมติฐานศูนย์และยอมรับสมมติฐานแย้งว่า การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรีอยู่ในระดับมาก

สมมติฐานที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี กับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนไม่เป็นเชิงบวก

ผลการทดสอบพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรีกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนเป็นเชิงบวก ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนสามารถพยากรณ์และนำเสนอการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ได้ไม่เกินร้อยละสามสิบ

ผลการทดสอบพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนสามารถพยากรณ์แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอย่างยั่งยืน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ได้ร้อยละ 81.7 โดยมีปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์ ประกอบด้วย ภาวะผู้นำ การวางแผน การมีส่วนร่วมประเมิณผล และการมีส่วนร่วมดำเนินการ

การอภิปรายผล

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอย่างยั่งยืนอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.99 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากระดับค่าเฉลี่ยมากลงไปหาน้อยสุดตามเกณฑ์การประเมิน พบว่าด้านการปรับเปลี่ยนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.00 รองลงมาได้แก่ด้านประสิทธิภาพในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.87 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.86 ตามลำดับ สอดคล้องกับงานของ ตรียากานต์ พรหมคำ (2565) ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านร่องกล้าจัดอยู่ในระยะที่ 3 หรือ ระยะพัฒนา (Development Stage) ตามแนวคิดวงจรชีวิตพื้นที่ท่องเที่ยวของ Richard W. Butler เป็นระยะที่นักท่องเที่ยวรู้จักและได้ยินชื่อเสียงด้านความสวยงามของทุ่งนางพญาเสือโคร่ง โดยมีนักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวจำนวนมาก ในช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี ซึ่งมีการบริหารจัดการแบบร่วมมือกันที่ครอบคลุม 3 มิติคือ (1) การแบ่งสันปันส่วนอำนาจระหว่างอุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้ากับชุมชน โดยอุทยานฯ ให้อำนาจในการออกกฎระเบียบแก่คณะกรรมการชมรมท่องเที่ยวบ้านร่องกล้าเพื่อใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมของชุมชน (2) การแบ่งสันปันส่วนความรับผิดชอบ พบว่า ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับอุทยานฯ ในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมที่มีในชุมชนเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และ (3) การแบ่งสันปันส่วนผลประโยชน์ระหว่างอุทยานฯ กับชุมชนในลักษณะของการส่งเสริมให้ชุมชนมีรายได้เสริมจากการจัดกิจกรรม-ส่งนักท่องเที่ยวขึ้นภูมิล่อและการนำวัฒนธรรม ในชุมชนมาสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยชุมชนร่วมกัน นอกจากนี้ยังพบว่า การแบ่งสันปันส่วนเทคโนโลยีก็เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยชุมชนบ้านร่องกล้าให้สามารถยกระดับการพัฒนาในระยะต่อไปในอนาคตได้รวมถึงเป็นความร่วมมือรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นภายใต้การดำเนินกิจกรรมที่สนับสนุนการท่องเที่ยวระหว่างหน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน การวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะคือ (1) ชุมชนควรดำเนินการและบังคับใช้กฎระเบียบข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อุทยานแห่งชาติอย่างเหมาะสม เพื่อสนับสนุนให้เกิดการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบร่วมมือกัน (2) ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ชุมชน และนักท่องเที่ยว ต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันในการอนุรักษ์และฟื้นฟู

ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมในพื้นที่อุทยานแห่งชาติจึงจะสามารถทำให้เกิดการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน (3) ภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนที่มีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนควรมีการกระจายผลประโยชน์ต่อทุกกลุ่มอย่างเป็นธรรมจึงจะทำให้เกิดความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน (4) ภาครัฐควรส่งเสริมให้ชุมชนได้รับเรียนรู้การใช้ เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน และส่งเสริมให้เกิดการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการท่องเที่ยวในวงกว้าง และ (5) ควรส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ประกอบอาชีพหลักของครัวเรือน โดยให้การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นอาชีพเสริม เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาชีพ เมื่อเกิดสถานการณ์วิกฤติจากภายนอก เช่น การเกิดวิกฤติการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID 19 ทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวต้องหยุดชะงักครัวเรือนขาดรายได้จากการท่องเที่ยว แต่ยังคงมีรายได้จากภาคการเกษตรสำหรับใช้จ่ายและดำรงชีพ ซึ่งเป็นการช่วยลดความเสี่ยงให้กับภาคครัวเรือนได้

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอย่างยั่งยืนอำเภอหนองหุ้มปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมด้านการมีส่วนร่วม ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.78 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากระดับค่าเฉลี่ยมากลงไปหาน้อยสุดตามเกณฑ์การประเมิน พบว่าด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมคิดตัดสินใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.82 รองลงมาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.77 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์อยู่ใน ระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.76 ตามลำดับ สอดคล้องกับงานของ สนิท บุญราศรี (2565) รูปแบบการจัดการต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ของชุมชนลำพะยา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลาในอนาคต ผลการวิจัยพบว่าการศึกษาพัฒนาข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของชุมชนลำพะยา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา มีดังนี้ (1) การศึกษาการพัฒนาของผู้เชี่ยวชาญในการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของชุมชนลำพะยา ควรสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อให้ชุมชนสามารถได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยคงระดับทรัพยากรที่มีอยู่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมน้อยที่สุด โดยแง่มุมทางเศรษฐกิจ ประโยชน์ที่ได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องรักษาทุนของสังคมไว้ แง่มุมด้านสิ่งแวดล้อมจะเน้นการรักษาเสถียรภาพของระบบนิเวศน์ทั้งทางชีวภาพและกายภาพจากการผลิตและการใช้การท่องเที่ยวโดยชุมชนแง่มุมด้านสังคมจะต้องรักษาความมั่นคงของสังคมและวัฒนธรรมรวมทั้งการลดความขัดแย้งในสังคมที่มีสาเหตุมาจากการผลิตและการใช้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (2) การพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของชุมชนลำพะยา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ควรสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนลำพะยาให้เรียนรู้และเข้าใจถึงการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ ด้านชีวภาพ ด้านคุณค่าในการใช้ประโยชน์ และด้านคุณภาพชีวิตด้วยการผลักดันนโยบายและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน โดยเน้นตามยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการบริหารจัดการการเกษตร และอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากภาคการเกษตร การเสริมสร้างความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมและท่องเที่ยวชายแดน การพัฒนาคุณภาพชีวิตและศักยภาพของประชาชนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การระดมภาคีทุกภาคส่วนร่วมเสริมสร้างยะลา สันติสุข การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวสินค้าและบริการ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและสนับสนุนการมี

ส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่ การสร้างความสมดุลการท่องเที่ยวผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม การส่งเสริมวิถีไทยและการสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว และการบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจอย่างสมดุลของชุมชนลำพะยา (3) การประเมินความเหมาะสมและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของชุมชนลำพะยา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา การตรวจสอบรูปแบบโดยการประเมินด้วยวิธีการอภิปรายการสนทนากลุ่มเป็นการสัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) 12 คน พร้อมแนวทางการปฏิบัติยืนยันสอดคล้องกันตามผลของการศึกษาในขั้นต้นตามที่ได้กล่าวมาแล้วโดยมีฉันทามติเห็นสอดคล้องและยืนยันว่าเป็นรูปแบบที่เหมาะสมมีหลักเกณฑ์นำไปใช้ปฏิบัติได้

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอย่างยั่งยืนอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมด้านการจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.83 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากระดับค่าเฉลี่ยมากลงไปในหาน้อยสุดตามเกณฑ์การประเมิน พบว่า ด้านภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.95 รองลงมา การติดตามประเมินผลอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.83 และน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการวางแผนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.79 สอดคล้องกับ กวินพัฒน์ เลิศพวงษ์มณี (2565) การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย = 3.97) แนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนระดับดี (ค่าเฉลี่ย = 3.84) ปัจจัยการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เกิดอย่างยั่งยืนอยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย = 3.94) ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งหมดด้วยเทคนิคการวิเคราะห์แบบ Multiple Regressions พบว่า ตัวแปรต่าง ๆ สามารถพยากรณ์การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ชุมชนควรพัฒนาแนวทางการทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยว แนวทางการจัดการที่สามารถจูงใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการ เช่น สิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย สุขอนามัย การบริการที่เป็นมิตร และสำรวจความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปพัฒนา ปรับปรุง ต่อยอดให้แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนของตนตอบโจทย์กับความต้องการของนักท่องเที่ยว
2. ชุมชนควรจัดการให้สมาชิกทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยว จัดการให้สมาชิกทุกคนในชุมชนสามารถเข้าถึงและได้รับประโยชน์จากทรัพยากรหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อสร้างความเสมอภาค สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ รักและหวงแหนชุมชนของตนเอง เกิดความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน และมีความยั่งยืนในระยะยาว
3. ชุมชนควรจะต้องมีการจัดการวางแผนสำหรับการจัดการท่องเที่ยว อาจบูรณาการแผนงานร่วมกันกับหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ ภาคเอกชน เพื่อกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์ร่วมกัน

ส่งผลให้เกิดความเข้มแข็ง มีศักยภาพ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับการท่องเที่ยวของประเทศอื่นได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. วิจัยในด้านการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของชุมชนอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี
2. วิจัยความเป็นไปได้ในการนำระบบการจัดการสมัยใหม่มาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของชุมชนอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กวิณพัฒน์ เลิศพงษ์มณี. (มกราคม-เมษายน 2565). การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. *วารสารวิชาการ สถาบันวิทยาการแห่งแปซิฟิก*, 8(1), 19-33
- ตรียากานต์ พรหมคำ. (2565). *การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใต้แนวคิดการจัดการแบบร่วมมือกันกรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้าและชุมชนบ้านร่องกล้าอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก* [วิทยานิพนธ์ ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สนธิ บุณราศี. (2565). *รูปแบบการจัดการต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของชุมชนลำพะยาอำเภอมือชะลา จังหวัดยะลาในอนาคต* [วิทยานิพนธ์ ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- Allen, Louis A. (1958). *Organization and Management*. New York: McGraw-Hill.
- Butler, R.W. (1980). *The concept of a tourist area cycle of evolution: Implications for management of resources*. *Canadian Geographer/Le Geographe Canadian*, 24(1), 5-12.
- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1981). *Rural Development Participation: Concept and Measure for Project Design Implementation and Evaluation: Rural Development Committee Center for international Studies*. New York: Cornell University Press.
- Gibson, J.H., John, M.I. & James H.D. (1982). *Organizations: Behavior structure and Processes*. (4th ed.), Austin, TX: Business Publications
- Okazaki, E. (2008). *A Community-Based Tourism Model: Its Conception and Use*. *Journal of Sustainable Tourism*, 16(5), 511–529.